ROMANIAN LANGUAGE IN EUROPEAN CONTEXT – IDENTITY AND NATIONAL SPECIFICITY

Valerica DRAICA
University of Oradea

Abstract : At the beginnings of XXI century, Romanian language suffer new transformations and evolutions because of the European context, regarding the integration of Romania into the European Union, the language became one of the official languages used in various Union documents. Romanian language known throughout its historical evolution various influences , bigger or smaller, without affecting the grammatical structure, and even more than that, it have enriched, modernized and relatinized the vocabulary. Spoken by millions of people, used in digital information space, in books, movies, TV stations, Romania maintains its unity and national identity.

Keywords: l language, unity, character, identity, national character, the European context.

Limba română a parcurs, mai ales după anul 1989, un proces de tranziţie, de la limbajul totalitar („limba de lemn”, discursul unidirecţional etc.) la utilizarea ei deschisă, în care noile modele lingvistice trebuiau să se adapteze la tranziţia socială şi culturală, similar procesului de relatinizare din secolul al XIX-lea, de după eliberarea de sub dominaţia greacă şi otomană. Astfel, româna ca şi multe alte limbi de circulaţie internaţională, a traversat un proces continuu de internaţionalizare, sub influenţa vocabularului anglo-saxon. Limba română este o limbă indo-europeană, din grupul italic şi din subgrupul oriental al limbilor romanice, limba românilor este ancestrală şi începe cu sunetele din natură, ce alcătuiesc un fond de peste 350 de cuvinte primare, nu a existat nimeni altcineva, în spaţiul Dunării de Jos, decât neamul românesc. Strămoşii noştri, dacii, erau geţi, aceştia vorbeau tot atât de latineşte ca şi noi, în ciuda argumentelor unor “cercetători”. Geţii erau elita tracilor, “erau cei mai bravi şi mai drepţi dintre traci”, geţii vechii civilizaţii danubiene au fost cei care au intrat în India, ca “indo-europeni”, iar indo-europeana este limba geţilor emigraţi în India, din Civilizaţia Dunării de Jos.

Geţii cei Mari, adică massageţii, aveau 2000 de cuvinte româneşti, dintre care 1000 cu etimon latin şi 350 cu etimon bulgaro-slav, fără să fi întâlnit niciun roman sau slav.

Limba română este numită, în lingvistica comparată, limba dacoromână sau dialectul dacoromân, printre limbile romanice, româna este a cincea după numărul de vorbitori, în urma spaniolei, portughezei, francezei şi italienei. De asemenea, româna este înregistrată astăzi ca limbă de stat atât în România cât şi în Republica Moldova, unde circa 75% din populaţie o consideră limbă maternă (2, 5 milioane de locuitori). Limba română este vorbită

BDD-A21941 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 07:16:01 UTC)

în toată lumea de aproximativ 29 de milioane de oameni, dintre care, pentru cca. 24 de milioane este limbă maternă. Din numărul total de vorbitori, peste 17 milioane se află în România, unde româna (dialectul dacoromân) este limbă oficială şi, conform recensământului populaţiei din 2011, este limbă maternă pentru peste 90% din populaţie). Limba română este una dintre cele şase limbi oficiale ale Provinciei Autonome Voivodina (Serbia), de asemenea este limbă oficială sau administrativă în câteva comunităţi şi organizaţii internaţionale, precum Uniunea Latină sau Uniunea Europeană. În afară de România, Republica Moldova şi Provincia Autonomă Voivodina (Serbia), menţionate *supra,* limba română se mai vorbeşte în:

- ţările vecine cu România şi Republica Moldova, adică Ucraina, Ungaria, Serbia şi Bulgaria.

- extremele ariei lingvistice româneşti, aflate, la apus, în bazinul cursului mijlociu al Dunarii (Croaţia, Slovenia, Slovacia şi Polonia), iar la răsărit, dincolo de Nistru.

- româna este una dintre cele cinci limbi în care sunt oficiate servicii religioase în statul monastic Muntele Athos, o regiune autonomă din Grecia, fiind vorbită în schiturile Prodromu si Lacu.

Limba română prezintă un număr de trăsături specifice, care contribuie, în mare măsură, la îmbogăţirea lexicului ei; în cazul limbii române, cercetătorii din universităţile şi institutele de cercetare din România şi Republica Moldova au dus la dezvoltarea unor sisteme, modele şi teorii de înaltă calitate, aplicabile pe scară largă. Cu toate acestea, domeniul de aplicare pentru cele mai multe resurse, precum şi gama de instrumente utilizate sunt încă foarte limitate în raport cu resursele şi instrumentele existente pentru limba engleză şi nu sunt suficiente din punct de vedere calitativ şi cantitativ, pentru a dezvolta tehnologiile necesare sprijinirii unei societăţi a cunoaşterii cu adevărat multilingve.

Subdezvoltarea care se resimte în zona resurselor lingvistice (cantitativă şi calitativă) îngreunează enorm eforturile de dezvoltare a tehnologiilor limbajului şi a aplicaţiilor.

Vorbită de aproximativ 29.000.000 de oameni în întreaga lume, limba română este prezentă nu doar în diverse cărţi, manuale, lucrări, filme sau emisiuni şi canale TV, ci şi în spaţiul informaţional digital. Piaţa Internetului în România este în continuă creştere, din ce în ce mai mulţi români au acces la un calculator acasă, fiind şi utilizatori de Internet, iar *domeniul.ro* înregistrează 0,4% din paginile web existente în acest moment, comparabil cu *domeniul.eu.*

BDD-A21941 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 07:16:01 UTC)

În asemenea condiţii, putem vorbi tot mai mult despre unitatea şi identitatea noastră, despre caracterul şi specificul nostru naţional; identitatea românească desemnează ceea ce românii au specific, ca popor distinct de alte comunităţi naţionale, reflectă calea specifică în care ei îşi construiesc cultura şi îşi organizează viaţa personală şi publică, exprimă modul lor particular de a răspunde la constantele universale ale culturii: îmbrăcăminte, hrană, locuinţă, religie, joc, artă, comunicare, limbă. Identitatea românească derivă din participarea tuturor vorbitorilor de limbă română la practicile culturale şi activităţile proprii românilor, presupune atitudini pozitive faţă de membrii grupului naţional, ataşament şi mândrie naţională, sentimente de protecţie, determinate de apartenenţa la o naţiune, loialitate faţă de membrii grupului naţional, revendicarea unei origini comune şi îmbrăţişarea aceloraşi tradiţii şi obiceiuri.

În aceeaşi măsură, identitatea românească este şi expresia caracterului naţional. Acesta este ansamblul însuşirilor fundamentale psihice-morale ale unei naţiuni, regăsite constant în conduita, concepţiile şi acţiunile membrilor săi, încât ei sunt uşor de identificat, din modul lor de a fi ca grup naţional. Caracterul naţional conferă, prin comportamentele indivizilor, o anumită individualitate, anumite trăsături şi reflectă personalitatea unei naţiuni, tocmai aceste trăsături distinctive constituie identitatea unei naţiuni. Caracterul naţional a rezultat din trăsăturile afirmate în acţiunea de conservare a propriei identităţi în contextele provocărilor permanente ale istoriei şi derivă din conştiinţa şi comportamentul unei comunităţi naţionale faţă de particularităţile istorice, economice, istorice, climatice, etnologice ale dezvoltării şi vieţii unei naţiuni. Caracterul naţional este moştenit şi, deopotrivă, dobândit, ceea ce oferă identităţii naţionale o stabilitate, calităţile, ca şi defectele asociate românilor, sunt determinate de caracterul naţional românesc şi împreună atribuie un sens concret identităţii româneşti. De aceea, caracterul naţional cunoaşte, la fel ca identitatea românească, o evoluţie istorică şi culturală, fără însă a ajunge la modificări radicale.

Un român din secolul al XXI-lea nu este total diferit de românul din secolul al XIX-lea, în ceea ce priveşte exprimarea unor trăsături ale caracterului naţional românesc, în acelaşi fel, identitatea românească se afirmă ca o constantă a caracterului naţional românesc, astfel, identitatea românească reprezintă, în realitate, suma calităţilor şi defectelor reale sau imaginare ale românilor. Trăsăturile care alcătuiesc identitatea românească aparţin unei entităţi naţionale ai căror membri au aceeaşi descendenţă, limbă, cultură, religie, precum şi conştiinţa colectivă a apartenenţei la această entitate.

BDD-A21941 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 07:16:01 UTC)

Încă din secolul al XlX-lea începe asumarea identităţii noastre culturale în context european, de când se conturează clar orientarea românilor spre valorile occidentale, şi se continuă în secolul al XX-lea şi mai departe, prin asumarea necondiţionată sau prin negarea acestei identităţi, iar despre specificul naţional, în context european, s-a vorbit începând din primele decenii ale secolului al XlX-lea, în perioada formării statelor naţionale în Europa.

Astfel, programul revistei lui Mihail Kogălniceanu, *Dacia literară* (Iaşi, 1840), s-a conturat în jurul specificului naţional, ceea ce trebuie remarcat este faptul că specificul naţional nu era înţeles în epocă ca o contrapunere la Europa occidentală, ci, dimpotrivă, ca o sincronizare cu aceasta, sincronizarea fiind mai mult dorită decât realizată.

Putem vorbi de o identitate românească după constituirea statului naţional unitar, din momentul realizării identităţii prin toate mijloacele şi de către toate componentele societăţii. Un aspect relevant pentru identitatea românească este dat de imaginea românilor asupra lor înşişi şi imaginea altor naţionalităţi despre români, ei se pot evalua predominant prin calităţi sau prin simboluri, tradiţii şi obiceiuri, la care au aderat spontan şi firesc. Este normal ca românii să se caracterizeze ca fiind muncitori, ospitalieri, toleranţi, capabili, adaptabili, optimişti, cu umor, creativi, comunicativi etc., primele trei calităţi atribuite românilor sunt ospitalitatea, hărnicia şi omenia. În schimb, alte grupuri naţionale pot să accentueze identitatea românească, mai ales prin reliefarea unor defectelor şi a unor simboluri, cărora românii nu le acordă o semnificaţie aparte.

Începutul secolului al XX-lea a adus în prim-plan opoziţia între specificul naţional şi modelul european. Garabet Ibrăileanu considera că specificul naţional al literaturii române este dat de „imitarea" valorilor naţionale, ce constituie fondul oricărei opere literare şi le conferă acestora valoarea estetică.

BDD-A21941 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 07:16:01 UTC)

Paralela între textele literare ale moldovenilor şi ale muntenilor, operată de Garabet Ibrăileanu, face dovada unei atitudini orientate spre regionalizarea specificului naţional. O astfel de atitudine poate fi considerată retrogradă, dacă este privită în paralel cu articolul-program *Introducţie* la *Dacia literară*, în care Mihail Kogălniceanu deschidea paginile revistei scriitorilor români din toate provinciile, tocmai pentru a stimula formarea conştiinţei naţionale. Garabet Ibrăileanu avea să afirme că această conştiinţă nu este vizibilă din moment ce scriitorii acceptă influenţele literaturii occidentale. Am putea spune că una dintre dimensiunile identităţii româneşti o reprezintă continua schimbare şi tranziţie a societăţii româneşti. Aceasta este o cauză dar şi un efect ale identităţii noastre. Identitatea românească s-a afirmat în evoluţia istorică a românilor, dezvoltarea societăţii româneşti a oscilat, de-a lungul vremurilor, între apărarea fiinţei naţionale şi înscrierea în normele evoluţiei specifice fiecărei etape istorice. (Discursul identitar şi prima identificare de sine a colectivităţii autohtone, le întâlnim în *Învăţăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie*). Astăzi, când vorbim despre identitatea naţională, trebuie să ne referim obligatoriu la contextul în care ea se afirmă, desigur şi la realităţile postcomuniste, dar mai ales la noua calitate a României, aceea de ţară membră a Uniunii Europene. Uniunea Europeană presupune în sine o anume omogenitate şi respectul pentru norme comune, de la Atlantic până la Prut. Identitatea românească avea să cunoască, în timp, anumite modificări, în contextul în care românilor li s-a deschis un orizont extraordinar, după aderarea la Uniunea Europeană, prin şansa de a putea călători sau de a studia oriunde în spaţiul Uniunii. În acest fel, suntem convinşi că identitatea românească se va afirma într-un context nu doar al unei direcţii proeuropene, dar şi al unui euroscepticism, iar dacă în perioada antebelică vorbeam de o identitate naţională rezultată dintr-un specific naţional conferit de o Românie predominant rurală, astăzi există mai multe identităţi, în funcţie de România la care ne raportăm. Înainte de a ne pune problema dacă românii trăiesc sau nu o criză identitară, în aceste zile, trebuie să ştim ce sens dăm identităţii naţionale, care nu este doar o construcţie sociologică sau teoretică, ci un concept, care exprimă conduite, atitudini şi mentalităţi întâlnite la grupuri mari de români. Dacă abordăm identitatea naţională cu privire nu doar la tradiţii, obiceiuri şi ritualuri străvechi, nu mai putem vorbi astăzi de o identitate precum cea din secolul al XIX-lea sau din secolul precedent, în analizele despre identitatea românească vorbindu-se prea puţin de noua poziţie a ţării noastre, aceea de stat membru al UE.

BDD-A21941 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 07:16:01 UTC)

În ultimii 60 de ani, Europa a devenit o structură politică şi economică distinctă, păstrându-şi însă diversitatea culturală şi lingvistică. Acest lucru înseamnă că, de la portugheză la poloneză şi de la italiană la islandeză, comunicarea de zi cu zi între cetăţenii europeni, precum şi comunicarea din domeniile economic şi politic, se confruntă inevitabil cu barierele lingvistice. Aderarea României la Uniunea Europeana a dus pe plan intern şi internaţional la schimbarea unor accente prin reglementări legate de rolul limbilor în societate prin facilităţile create în circulaţia persoanelor. Adoptarea *Cartei europene a limbilor regionale sau minoritare* de către statele în care se vorbeşte şi limba română, inclusiv dialectele ei, credem că este în măsură să favorizeze statutul acesteia, în statele respective. *Carta* nu este obligatorie nici pentru statele membre, şi probleme există tocmai în acele state care nu au semnat această *Cartă.* Protecţia şi încurajarea limbilor regionale sau minoritare nu trebuie să se facă în detrimentul limbilor oficiale şi a necesităţii de a le însuşi. După aderare, limba română a devenit una dintre limbile oficiale ale Uniunii Europene, folosită în multe dintre documentele acesteia.

Considerăm că în ziua de azi, ca de altfel, dintotdeauna, este important să-ţi cunoşti trecutul istoric, să-l iscodeşti măcar din pură curiozitate, pentru a şti cine am fost şi cine suntem, de unde venim şi încotro ne îndreptăm în anii viitori!

BDD-A21941 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 07:16:01 UTC)

Bibliografie:

Maria Cvasnîi Cătănescu, *Limba română. Origini şi dezvoltare*, Buc., Ed. Humanitas, 1996.

Lucian Iosif Cueşdean, *Româna, limba vechii Europe,* Editura Solif, Bucureşti, 2008.

Valerica Draica, *Istoria limbii române*, Sibiu, Editura Alma Mater, 2012.

Ilie Rad, Limba de lemn în presă, Bucureşti, Editura Tritonic, 2009.

Mina-Maria Rusu*, Identitatea culturii româneşti în contextul integrării europene*, în „Limba română", Chişinău, nr. 7-9, an XVI, 2006, pg. 14-17.

I. I. Russu, *Limba traco-dacilor*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică, 1967.

Ariton Vraciu, *Limba daco-geţilor,* Timişoara, Editura Facla, 1980.

BDD-A21941 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 07:16:01 UTC)